

Insuper omne bonum cunctis Deus ipse ministrat.
Semper adest præsens, cunctos fovet, implet, ho-

[norat,

Glorificat, servat, veneratur, diligit, ornat,
Collocat Altithrono, lætosque in sede polorum,
Præmia perpetuis tradens cœlestia donis.
Angelicas inter turmas sanctasque cohortes.
Validicis junctos patriarchis atque prophetis,
Inter apostolicas animis lætantibus arces.
Atque inter roseis splendida castra triumphis,
Candida virgineo simul inter agmina flore.
Quæ trahit alma Dei Genitrix, pia virgo Maria,
Per benedicta Patris fulgenti regna paratu,
Inter et Ecclesiæ sanctos, natosque, patresque
Inter et ætherium cœlesti pace senatum.
Quid rogo, quid durum, sæclo consetur in isto,

A Utque illas inter liceat habitare cohortes,
Sedibus et superum semper gaudere beatis.
Incolumem mihi te Christi charissima proles,
Protegat, et faciat semper sine fine beatam,
Meque tuis Christo precibus commenda benignis.

(*Precatio ad Deum.*)

Rex Deus immensi quo constat machina mundi,
Quod miser imploro per Christum te pie clemens :
Da vigilem sensum, Rex regum cuncta gubernans,
Da, precor, ingenium, da mentis lumen honestum.
Sit mihi recta fides, et falsis obvia sectis,
Sit mihi præcipue morum correctio præsens,
Sim charus, humilis, verax, cum tempore prudens,
Secreti tacitus, et linguæ fulmine cautus,
B Da fidum socium, da fixum semper amicum.

APPENDIX.

CARMINA DUBIA.

HYMNUS PRIMUS. *De duodecim signis zodiaci.*

Primus adest Aries, obscuro lumine labens,
Proximat inde sequens projecto corpore Taurus,
Sic gemini fulgent jactantes orbibus ignem,
Æstifer est pandens ferventia sidera Cancri,
Hunc subter fulgens serpit vis torva Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin projectæ claro collumine Chelæ,
Ipsas consequitur lucens vis magna Nepæi,
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum,
Post hunc cornifero Capricornus lumine pergit,
Humidus at lato collucet Aquarius orbe,
Squamiferi rectoque natant tunc ordine Pisces.

HYMNUS II. *De ætatibus.*

Ter binos deciesque novem super exit in annos
Justa senescentum quos implet vita virorum,
Hos novies superat vivendo garrula Cornix,
Et quater egreditur cornicis sæcula Cervus,
Æripedem cervum ter vincit Corvus et illum
Multiplicat novies Phœnix reparabilis Ales,
Quem nos perpetuo decies prævertimus ævo
Nymphæ Hamadryades quarum longissima vita est
Hæc cohibet finis vivacia freta animantum.
Cætera secreti novit Deus arbiter ævi.

DIONYSIUS DE ANNIS.

Anni Domini notantur in præsentī linea,
Cum misertus mundi Dominus ad tollenda crimina
Natus homo hic processit, natura ferens viscera.

Ad indictionem inveniendam.

Tres appone annis Christi pro indictionibus
Regulares, et partire per quindenum numerum,
Absque mora tunc videbis quis sit ejus numerus.

Quando Christus natus sit.

Quarta est indictio natus Christus Dominus;
Ideo tres apponuntur pro indictionibus,
De denis duobus Christi de annorum numero.

Ad probandam Incarnationem.

Ordines indictionum divide per quindecim,
In his autem regulares adde denos et duos,
Præsens anni apponatur indictio ibidem.

Ad exhortandum lectorem.

Calculum qui lector scire studes strenua,
Ordines indictionum alia stent memoria,
Quæ si absint anni Christi amittes ignavia.

Ad epactas lunæ inveniendas.

Per novenos atque denos annos Christi divide,
Et quod his superabundat extende per undecim,
Per triginta partiendo epactas reperies.

Item ut supra.

Decennovenalem Paschæ unum tantum subtrahere,
Per undenos ampliabis, per triginta divide,
Epactam ipsius anni protinus invenies.

Ad epactas solis inveniendas.

Pro epactis namque solis sume annos Domini.

C Horum quartam his appone annorum qui fuerint
Regulares adde quater, per septenos divide.

Item ut supra.

Tene autem nono semper Kalendas Aprilium.
Feria quæ esse constat locus concurrentium,
Crescunt quibus in diebus per septenum numerum.

De cyclo solis quem gradum teneat.

Octo annos subtrahendo pro solari circulo,
Per vigenos et octonos reliquos diviseris,
Inventisse te gaudebis sic solarem circulum.

Ad probandam concurrentem.

Circulum et hunc solarem divide per quatuor,
Tandem quartam ejus partem eidem adde,
Per septenos dividendo, concurrentis invenitur.

Ad cyclum lunæ inveniendum.

Cyclus lunæ quotus exstat si scire desideras,
D Duos annos semper deme de supremo numero,
Per novenos simul denos divisus reperitur.

Ad cyclum decimum nonum inveniendum.

Annis Christi unum tantum rite si addideris,
Per novenos atque denos pariter diviseris,
Decennovalem cyclum ultimum reperies.

De loco epactarum.

Epactarum locus patet facilis et commodus,
In undecimo Kalendas positus Aprilium,
In quo luna cum epacta coæquatur numerus.

Item de quatuordecim epactis.

Quarta decima epacta, cum tenetur circulo,

Quartam decimam undeno Kalendas Aprilium,
Computare lunam cogit lege patrum sancitum.

Quando epactæ crescunt.

Nam epactæ cum crescunt ad quindenarium numerum,
Duodenarium Kalendarumque itemque Aprilium,
Quartam decimam tenebis lunam sine dubio.

De paucioribus epactis.

Pauciores jam epactis observata regula,
Crescere per dies sine usque decimam quartam,
Ipsa erit quam quærebis legalis legitima.

De pluribus epactis.

Porro plures si dicuntur ultra quindenarium,
Ipsa numero ascende usque trigenarium.
Sic ad novam inchoando ad paschalem terminum.

Regula prima mensis.

Pascha nostrum primi mensis est tenenda regula,
Christiani post peracta luna decima quarta,
Æquinoctio transceso in die Dominico.

Quid inter Azyma et Pascha distet.

Inter Azyma et Pascha hæc est differentia :
Paschæ dies est tenenda luna decima quarta,
Azymorum qui sequuntur septima solemnitas.

Quomodo variatur per septem dies.

Luna paschæ variatur in septimo numero,
Die quo surrexit Christus ac Salvator omnium,
A quo jure nomen sumpsit sanctus et dominicus.

De communi anno.

Quatuor et trecentorum quinquaginta dierum,
Recipit communis annus duodecim mensibus,
Undecim de solis cursu remanente diebus.

Item.

Numerus jam undenorum hic per annos singulos,
Ad quærendam lunam semper annuatim ponitur,
Græco namque sortiuntur epactæ vocabulo.

De Embolismo.

Embolismus vero decem atque novem diebus,
Cursum solis transcendendo longior efficitur,
Habens quater octoginta et trecentenos dies.

De Ogdoadæ et Hendecadæ.

Est et alia præfati circuli divisio,
In qua Ogdoads annorum Hendecadæ quæritur,
Qui æquare cursum solis atque lunæ dicitur.

De luna Januarii.

In Kalendis si requiris lunam Januarii,
Cyclum semper tantum lunæ extende per undecim,
Regularem adde unum per triginta divide.

Item ut supra.

Cyclus namque memoratur tribus annis ultimis,
Regularem non apponas unum ut in cæteris,
Quia duo sunt ponendi his cura pervigili.

In quo signo luna versetur.

Fortè luna quo versetur signo si quæsieris
Ducta quater ejus ætas per partes concreverit,
Per triginta partiendo tunc signa reperies.

Item.

Est in media vel prima prompta computatio,
Namque alio in signo quot partes habuerit,
Tot sequentibus adjice, vel detrahe omnibus.

Quandiu in signo moretur.

Unoquoque signo luna tantum binis diebus,
Senis Loris atque besse illustrare dicitur,
Sic per omnia percurrens ad ipsum revertitur.

De tribus annis, qui non observentur.

Porro octavus et undenus atque nonus decimus
Generale argumentum conservare nequeunt.
Faciente embolismo dum in his inseritur.

A

De Maio mense.

Primo igitur de tribus annis de quo diximus,
In Maiarum Kalendarum hac consueta regula,
Tunc octava demonstratur esse et vicesima.

Item.

Embolismus quia sane Martio inseritur,
Eumque unius dies celebratur ablatio,
In viceno remanebit et septeno numero.

De Julio mense.

Simili itemque modo Kalendis Julii,
Sis contentus de triginta in nonam vicesimam.
Remanere embolismi facit superfluitas.

De embolismis undecimi anni.

Anno undeno embolismo in quo pridie
Nonas solet in Decembris solito accendere,
Facit eam tunc recidere sic mutato ordine.

Item.

B Ratio namque lunaris in Kalendis Martij,
Cum vicena simul nona computare soleat.
Embolismus tantum tenet octavam vicesimam.

De decimo nono anno.

Anno decimo et nono, qui est horum ultimus,
Tertio quia Nonarum Martiarum ponitur,
Facit Maias in Kalendis hunc supernum numerum.

De saltu lunæ.

Julii denique mensis in die trigesima,
Saltus lunæ est tenendus generali ordine,
Qui per denos et novenos solet annos crescere.

Unde saltus conficiatur.

Horæ singulæ per annum ubi puncto addito,
Nona decima pars puncti constat hæc ablatio.
Fit per decem novem annos diei ablatio.

Item.

C Cunctis retro annis semper apponuntur undecim,
Hic epactæ pro cremento numero duodecimo.
Trigenario completo nullam dici placuit.

Item.

De vigesima et nona die quippe altera,
Computare cogit primam hanc ejus velocitas,
Transilire diem facit, sic ad Nonam inchoas.

Ad probandam lunam.

Si vis ergo lunam scire hoc vel illo tempore,
Sume dies Januarii a mensis principio,
Adde ætatem Kalendarum lunæ mensis ipsius.

Item.

Per novenos quinquagenos primo si partieris,
Nihilominus secundo per triginta divideris,
Vere lunam quam quærebis facile invenies.

Ad probandam feriam.

D Item sume dies anni, divide per septies,
Et quot ultra septem crescunt habeto memoria,
Iis dictarum Kalendarum feriæ annexere.

Item.

Iis in unum adunatis summam cum collegeris,
Et septenis item suis partibus divideris,
Argumentum quod quærebis, feriam invenies.

De æquinoctio.

Æquinoctium vernale in prima vigesima
Martii tenere debes, quia patrum regula,
Observare valde monet ratione sedula.

Aliud.

Sic itaque et September coæquato numero,
Quia esse duo anni comprobantur unius.
Autumnale suum, alter servat æquinoctium.

De ratione duodecim signorum.

Mira prorsus paganorum et sæva dementia,
Qui in cælum transtulerunt tam diversas bestias

Cum olympo esse constant angelorum agmina.
 Illi taurum radiare dicunt inter sidera,
 Qui in bovem versum Jovem fabulose asseverant,
 Ad Italiam transvexit Agenoris filiam.
 Habet fides Christiana signorum memoriam,
 Primum Agni qui in cœlum majestate fulgida,
 Regnat unicus cum Patre per immensa sæcula.
 Igitur non torvus fronte nec cervice tumidus
 Noster taurus est putandus nominatus optimus,
 Dulcis, blandus, atque mitis, atque suavis vitulus.
 Ipse est ergo tenendus saginatus vitulus,
 Cujus caro immolata in crucis patibulo,
 Hos cruce suo tulit de mortis periculo.
 Hic non cessat nos hortari pietate sedula,
 Jugo Christi submittenti exarare vitia,
 Divinorum præceptorum reportare semina.
 Prosequentibus hortatur testamentum geminis.
 Idolatriam calcare, solum Dominum quærere,
 Avaritiam vitare cancrum incurabilem.
 Leo noster obdormivit ut in morte vinceret,
 Ideo evigilavit ut possimus surgere.
 Per quem juste merebamur a pœnis eripi.
 Virginis hoc sextum signum competenter sequitur.
 Sexta mundi jam ætate venit Dei Filius,
 Æquitatis libram tenet, jure Deus dicitur.

A Huic puro si quis corde bene ministraverit,
 Jam securus non timebit venenum pestiferum,
 Conculcare jam cum planta scorpionem poterit.
 Scuto fidei protectus sævum sagittarum
 Deformatum non timebit, cum equinis cruribus,
 Ipse quoque superabit nefandum diabolum.
 Capricornus ac deformis vultu despicabilis,
 Alios amentes facit, alios sacrilegos,
 Homicidas, furiosos, alios adulteros.
 Sed his omnibus conversis atque bene sentibus,
 Tergere de fronte solet candidus aquarius,
 Crimina quæ sponte fiunt vel instinctu dæmonum.
 Duo pisces qui sequuntur uno sinu editi,
 Duos populos figurant, vocatos per gratiam,
 Baptismatis unda lotos, soli Deo credere.
 Insanire jam illorum desinat dementia,
 Qui in cœlo esse credunt aliqua mortalia,
 Cassa spernant, illa credant quæ Dei Ecclesia.
 Animalia pusilla, magna et reptilia,
 B Carnis pondere gravata non petunt cœlestia,
 Sed cum carne horum credunt interire animas.
 Ubi hominum et Dei mediator fuerit,
 Esse ibi electorum credimus et animas,
 Hæc daturum se promisit infinita bonitas.

MANFREDI CARMINA.

DE ANNO SOLARI.

Annus solaris, qui magnus sæpe vocatur,
 Circuitus solis semel est per zodiacum.

De cursu solis.

Cursus viginti completur et octo per annos.

De anno lunari.

Annus lunaris est lunæ circuitus, qui
 Nunc est communis, nunc embolismus habetur.

De cursu lunæ.

Ast ejus cursus tres bisque sit octo per annos,
 Ex his luminibus nos pertractare duobus,
 Convenit, et nostris rationibus addere sedem,
 Ut super hæc fuerint quæ fundamenta locata,
 Obicibus valeant non argumenta refelli,
 Sed primum quiddam volumus reserare quod instat,
 Utile quod multum nobis instare videtur.

DE QUATUOR TEMPORIBUS ANNI.

Ver, æstas, autumnus, hiems, sunt quatuor anni
 Tempora quæ certo numero divisa patescunt,
 Cuique dedit ternos sua contemplatio menses.

De Vere.

Martius, Aprilis, et Maius, Veris habentur.

De Æstate.

Junius, Augustus, Æstatis Julius, adsunt.

De Autumno.

Autumnique October, Septemberque, November.

De Hieme.

Sunt hiemis Janus, Februarius atque December,
 In quorum primo Deus immutabilis et rex,
 Principium fecit naturæ conditor orbis,
 Atque creaturis fixit primordia cunctis,
 Complevitque suum quod scribitur esse diebus,
 Sex opus atque ab hac septena luce quievit.
 Altius ergo libet hujus secreta aperire
 Dispositi, documentaque tradere postea nati.

DE SEPTEM DIEBUS ET NOMINIBUS EORUM.

Principio mundi septem Deus ille creator
 Instituit cyclos, quos sphaeræ circulus ambit,
 Singula qui finxit sub certis cursibus astra,
 Nominibus propriisque philosophia notavit,
 Nomine Saturni primum, Jovis atque secundum,
 Mars sub eis currens, et sexto Mercurius,

Luna quidem minimo decurrit septima caelo,
 Quæque dies astris accepit nomen ab istis,
 Itac ratione operique nostro competit apte.
 Lux cum nocte sua viginti quattuor horis
 Constat, et æternum deducit ab æthere cursum,
 Nunc a Saturno tu connumerare supremo,
 Incipe post illos lunæ numerabis et orbem,
 Sic in circuitu per cunctos calculus ibit,
 Cui numerus primus post quattuor atque decem bis
 C Convenit, illius assumit nomen habetque.

De die Dominico.

Ergo prima dies vocitata est nomine solis.

De die Veneris.

Nunc veri solis, qui nos de morte redemit,
 Pars numerus lunæ dat nomen inesse secundæ,
 Et sic quæque dies accepit nomen ab astris,
 Sed nunc flectamus atque præmissimus illa.
 Articulum officioque styli promissa canamus,
 Quarta luce Deus duo mundi lumina finxit.

De Mercurio.

Planetasque alios, stellas et sidera cuncta,
 In firmamento quibus inmutabile cursus,
 Addidit et proprium cursum haud excedere jussit,
 Hic est ille dies in quo sapientia scripsit,
 Æquales horas noctis fieri atque diei,
 Et cursum solis fuerit studio rationis,
 Circuitus ejus cognovit pervigil annus,

D Ter centum feri cum sexaginta diebus,
 Quinque superjectis simul et constare quadrante,
 Sed cujusque rei quadrans est portio quarta,
 Tres vero reliquæ dicuntur nomine dodrans,
 Unde dies isti procedunt vel numerantur,
 Per documenta damus, si nosse cupis, manifeste.

DE CURSU SOLIS ET ANNI, ET SIGNIS EORUM.

Astrorum cursus et lunæ, solis et orbem,
 Edidit primum scripsitque Ægyptia nymphis,
 Tradidit et curas hujus mortalibus artis,
 Atque itiner solis per quod deducitur annus,
 Zodiacum vocitans signat indagine mira,
 Quam bene declarat Macrobius ille sagaci
 Ingenio, studioque probò docet esse laborem,
 Hunc per bisseñas divisit provida partes,
 Partes signa vocans, quæ conveniente notavit.

De Ariete.

Nomine namque aries, coeli pars prima vocatur,